

PAM MUÑOZ RYAN s-a născut pe 25 decembrie 1951 și a crescut în Bakersfield, California. Este o autoare americană de origine mexicană.

După ce a absolvit Universitatea de Stat din San Diego, a lucrat întâi ca profesoară, apoi a făcut un masterat, interesată să predea literatură pentru copii. Însă când și-a terminat studiile drumul ei s-a îndreptat spre profesia de scriitor.

Prima ei carte a fost publicată în 1994 și se numește *One Hundred Is a Family*. Printre cele mai cunoscute cărți ale acesteia se numără romanele *Echo* (pentru care a primit Newbery Honor și Premiul Kirkus), *The Dreamer*, *Becoming Naomi León*, *Riding Freedom*, *When Marian Sang*. Până în prezent a scris peste patruzeci de cărți pentru copii care au fost recompensate, printre altele, cu NEA's Human and Civil Rights Award, cu Premiul Virginia Hamilton pentru literatură multiculturală și cu Premiul Willa Catcher. De asemenea, a primit de două ori Medalia Pura Belpré și în 2018 a fost nominalizată, din partea Statelor Unite ale Americii, la Premiul Hans Christian Andersen.

Romanul *Trandafirii din Mexic* a fost adaptat pentru teatru și piesa s-a jucat în mai multe orașe din Statele Unite.

Pam Muñoz Ryan locuiește cu soțul ei și cei patru copii lângă San Diego. Când nu scrie, îi place să citească, să călătorească și să se plimbe pe plajă. Are un beagle pe nume Wally.

PAM MUÑOZ RYAN

Trandafirii din Mexic

Traducere din engleză
de Mădălina Vasile

arthur

care i-am intervievat nu le-au purtat pică oamenilor din Oklahoma sau altora care concureau pentru slujbele lor în acea vreme. Un om pe care l-am intervievat mi-a zis: „Eram toți așa de săraci. Cei din Oklahoma, filipinezii erau și ei săraci. Știam toți cum e să vrei să muncești și să-ți hrănești familia. De asta multora dintre noi ne era greu să facem grevă.“

Când am întrebat despre daune mi s-a zis: „Desigur că erau pierderi, pierderi îngrozitoare, dar așa erau lucrurile atunci.“

Mulți se luptau să aibă măcar ce să pună pe masă și păreau mereu resemnați în privința problemelor din acea vreme. Se concentrau întotdeauna pe cum să supraviețuiască și își puneau speranța în viitorul copiilor și al nepoților lor.

Asta a făcut bunica. A supraviețuit. Toți copiii ei au învățat engleză și la fel și ea. Unii dintre ei au mers la facultate. Unul a devenit atlet de performanță, altul a fost membru al Ministerului de Externe al Statelor Unite, alții au devenit secretari, un altul scriitor și unul contabil. Iar nepoții ei au devenit jurnaliști, asistenți sociali, florari, profesori, editori de film, avocați, proprietari de mici afaceri, iar unul dintre ei scriitor: eu.

Realizările noastre au fost realizările ei. Și-a dorit ce era mai bun pentru fiecare dintre noi și rareori se gândea la greutățile din trecut.

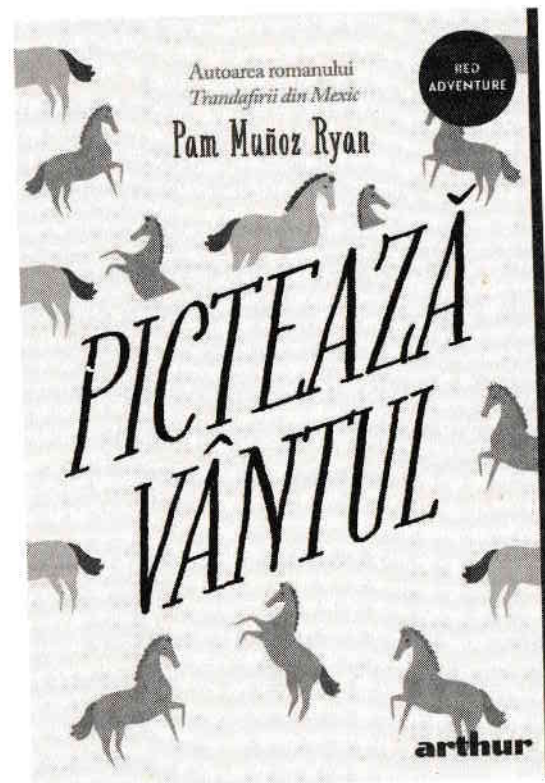
Nu-i de mirare că în limba spaniolă *esperanza* înseamnă „speranță“.

Cuprins

1	Las uvas / Strugurii	15
2	Las papayas / Papaia	31
3	Los higos / Smochinii	45
4	Las guayabas / Guavele	61
5	Los melones / Pepenii galbeni	79
6	Las cebollas / Cepele	95
7	Las almendras / Migdalele	113
8	Las ciruelas / Prunele	128
9	Las papas / Cartofii	144
10	Los aguacates / Avocado	161

11	Los espárragos / Sparanghelul	177
12	Los duraznos / Piersicile	189
13	Las uvas / Strugurii	205
	Nota autoarei	221

O fetiță fără apărare. Un cal sălbatic. O călătorie de neuitat. Maya trăiește ca o prizonieră. În casa bunicii din California, toate sunt interzise: prietenii, distracția, până și amintirile. Apoi se mută în uriașa sălbăcie din Wyoming, unde o așteaptă familia mamei sale – oameni de treabă, dar aspri.

Dă pagina și citește un fragment din *Pictează vântul*, de Pam Muñoz Ryan.

1 | Las uvas Strugurii

Şase ani mai târziu

Papa i-a înmănat Esperanzei cuţitul. Lama scurtă era curbată ca a unei seceri, mânerul gros de lemn potrivindu-i-se perfect în palmă. Sarcina asta era de obicei dată fiului celui mare al unui moşier, dar, de vreme ce Esperanza era singură la părinţi şi mândria lui Papa, ei îi revenea mereu această onoare. Cu o seară în urmă îl urmărise pe Papa ascuţind cuţitul, hârş-hârş, înainte şi înapoi pe piatra de polizor, aşa că ştia prea bine că are marginile ascuţite.

— *Cuidate los dedos*, i-a zis Papa. Ai grijă la degete.

Soarele de august prevestea o zi secetoasă în Aguascalientes, Mexic. Toţi cei care locuiau şi munceau la El Rancho de las Rosas se adunaseră la marginea moşiei: familia Esperanzei, servitoarele cu şorţurile lor lungi şi albe, *vaqueros*¹, deja călare, gata să plece cu cireada, şi cincizeci sau şaizeci de

¹ „Văcari“, în spaniolă, în original. (N. tr.)

*campesinos*¹, cu pălăriile de paie în mână și cuțitele pregătite. Erau înfolați din cap până-n picioare, îmbrăcați în cămășoale cu mâneci lungi, nădragi largi, legați cu bucăți de sfoară la glezne și bandane prinse pe frunte și la gât, care să-i apere de soare, praf și păianjeni. Spre deosebire de ei, Esperanza purta o rochie deschisă la culoare, din mătase, care îi ajungea până deasupra ghetuțelor de vară. Nu își pusese nimic pe cap. Își prinsese părul cu o panglică lată din satin legată într-o fundă mare, iar capetele panglicii se pierdeau printre șuvițele de păr negru și lung.

Ciorchinii de struguri atârnav greu pe viță, gata de cules. Părinții Esperanzei, Ramona și Sixto Ortega, erau și ei prin preajmă. Mama, înaltă și elegantă, cu părul prins ca de obicei într-o împletitură bogată, ce-i încununa capul, și Papa, un pic mai înalt decât Mama, cu mustața grizonantă răsucită la vârful. El a întins mâna către vița-de-vie, făcându-i semn Esperanzei. În timp ce se îndrepta către butuci, a aruncat o privire în urmă către părinții ei și amândoi i-au zâmbit și au dat din cap încurajator. Când a ajuns la viță, a dat frunzele la o parte și, cu grijă, a prins în mână o tulpină groasă. A atins-o cu lama cuțitului și apoi, cu o mișcare sigură,

¹ „Tărani“ sau lucrători ai câmpului, în spaniolă, în original. (N. tr.)

mănunchiul greu de boabe de struguri a căzut în mâna fetei, pregătită să-l prindă. Esperanza s-a întors la Papa și i-a dat fructul. Papa l-a sărutat și apoi l-a ridicat ca toată lumea să-l vadă.

— *La cosecha!* a spus Papa. Vremea recoltei!

— *Ole! Ole!* au strigat ceilalți de bucurie în jurul lor.

Lucrătorii câmpului, *campesinos*, s-au împrăștiat pe podgorie și s-au apucat de cules. Esperanza stătea între Mama și Papa, cu brațele strânse în jurul brațelor lor, copleșită de hărnicia oamenilor.

— Papi, pentru mine asta e cea mai frumoasă perioadă a anului, a spus fetea, urmărind cu privirea cămășile în culori țipătoare ale muncitorilor care alunecau încet printre butucii de vie.

Căruțele se zdruncinau în drumul lor de la podgorie la hambarele mari și înapoi, unde erau depozițate strugurii până când erau duși la crămă.

— Să fie oare pentru că după ce se termină culesul vine ziua cuiva și timpul pentru o mare *fiesta*? a întrebat Papa.

Esperanza a zâmbit. De fiecare dată când via își dăruia roadele, mai împlinea și ea un an. Anul ăsta avea să împlinească treisprezece ani. Culesul o să dureze vreo trei săptămâni și apoi, ca în fiecare an, Mama și Papa vor face o *fiesta* pentru a sărbători recolta bogată. Și ziua ei.

¹ „Petrecere“, „sărbătoare“, în spaniolă, în original. (N. tr.)

Marisol Rodríguez, prietena ei cea mai bună, va veni împreună cu familia ei să sărbătorească. Tatăl ei cultiva fructe și locuiau la ferma învecinată. Chiar dacă îi despărteau câțiva kilometri, se întâlneau în fiecare sâmbătă sub stejarul crescut pe dealul ce se ridica între cele două ferme. Celelalte două prietene ale ei, Chita și Bertina, aveau să fie și ele prezente la petrecere. Dar ele locuiau chiar mai departe și Esperanza nu le vedea atât de des. Școala St. Francis se deschidea abia după culesul recoltei, iar fetița ardea de nerăbdare să se întâlnească din nou cu ele. Când se adunau toate, nu le auzeai vorbind decât despre un lucru: *Quinceañeras* – petrecerea de prezentare în societate pe care o vor avea când vor împlini cincisprezece ani. Mai aveau doi ani de așteptat, dar erau atâtea lucruri de pus la punct – splendidele rochii albe până în pământ pe care le vor purta, felul în care își vor face intrarea, băieții familiilor înstărite cu care vor dansa. După *Quinceañeras* vor fi suficient de mari ca să fie curtate, să se căsătorească și să devină ele însele *las patronas*, stăpânele casei, și să ocupe astfel aceeași poziție ca mamele lor. Esperanza se gândea însă că ei i-ar plăcea mai degrabă ca, împreună cu cel care-i va deveni soț, să locuiască pentru totdeauna cu Mama și Papa. Pentru că nu se putea închipui locuind în altă parte decât la El Rancho

de las Rosas. Sau să aibă mai puțini servitori. Sau să nu mai fie înconjurată de oamenii care o adorau.

Nu fusese vreme de stat în cele trei săptămâni cât a durat culesul și recolta a fost dusă la locul ei, iar acum toată lumea aștepta petrecerea. În timp ce culegea trandafiri din grădina lui Papa, Esperanza și-a amintit ce-i spusese Mama.

— Măine o să avem buchete de trandafiri și coșuri cu struguri pe fiecare masă.

Papa îi promisese că se vor întâlni în grădină și până acum nu o dezamăgise niciodată. S-a aplecat să rupă un trandafir roșu, înflorit, când s-a înțepat într-un nesuferit spin. Mărgele mari de sânge nu mai conteneau să-i răsară din buricul degetului. „Ghinion“, i-a trecut pe neașteptate prin minte. Și-a înfășurat repede degetul în colțul șorțului și a alungat gândul rău. Apoi a tăiat cu grijă trandafirul care o rănisese. A ridicat ochii și, privind în zare, a văzut ultimele raze de soare dispărând în dosul munților Sierra Madre. Curând avea să se lase întunericul, dar sentimentul de neliniște și grijă tot o necăjea.

Unde era Papa? Plecase devreme în acea dimineață, împreună cu văcarii, să vadă de cireadă. Dar întotdeauna se întorcea înainte să apună soarele, plin de praful pajiștilor de mesquite și scuturându-se pe picioare în patio ca să scape de nămolul întărit pe cizme. Uneori aducea chiar și pastramă

de vită făcută de văcari, iar Esperanza era cea care trebuia să o găsească prima, căutându-l prin buzunarele de la haină în timp ce el o îmbrățișa.

Măine era ziua ei, iar ea știa că avea să fie trezită la răsăritul soarelui de melodia unei serenade. Papa și toți ceilalți bărbați de la fermă se vor strânge sub fereastra ei și cu glasurile lor puternice și calde îi vor cânta *Las Mañanitas*, cântecul oricărui sărbătorit. Ea va alerga la fereastră și le va trimite bezele, apoi va coborî și își va deschide cadourile. Știa că de la Papa va primi o păpușă de porțelan. Era cadoul lui an de an de când se născuse. De la Mama va primi ceva lucrat de ea: țeșături, maiouri sau cămăși brodate cu minunatele ei cusături. Țeșăturile ajungeau întotdeauna în lada din capătul patului pentru *algún día* – într-o bună zi, mai târziu.

Degetul Esperanzei tot mai sângera. A luat coșul cu trandafiri și a plecat în goană din grădină; s-a oprit în patio să-și cufunde degetul în fântâna de piatră. În timp ce apa îi alina durerea, privi dincolo de porțile masive de lemn care se deschideau spre sutele de hectare de pământ stăpânite de Papa.

Esperanza și-a încordat privirea ca să vadă norul de praf care anunța apropierea călăreților și faptul că Papa ar fi ajuns în sfârșit acasă. Dar nu se zărea nimic. În lumina slabă a serii, fetița a dat ocol curții, până la casa mare ridicată din chirpici și lemn. Mama ei era acolo, scrutând și ea linia orizontului.

— Mama, degetul meu. M-am înțepat într-un spin nesuferit, s-a plâns Esperanza.

— Semn rău, i-a răspuns Mama, întărindu-i superstiția, dar cu un ușor zâmbet în colțul buzelor.

Știa amândouă că tot ce se putea întâmpla mai rău era să scape ibricul cu apă sau să spargă un ou.

Mama și-a trecut brațul pe după talia fetei și au cercetat împreună cu privirea țarcurile, grajdurile și locuințele servitorilor, care se întindeau cât vedeai cu ochii. Esperanza era aproape cât Mama de înaltă și toată lumea spunea că probabil cândva va fi la fel de frumoasă ca ea. Uneori, când își răsucea părul și și-l ridica deasupra capului, Esperanza se privea în oglindă și putea să-și dea seama că cei din jur aveau dreptate. Avea același păr negru, ondulat și bogat. Aceleași gene închise la culoare și pielea albă și catifelată. Dar nu era numai moștenirea mamei, pentru că avea ochii lui Papa, ca două migdale mari și maronii.

— Doar întârzie puțin, i-a spus mama.

Și o parte din ea o credea pe mama ei, dar cealaltă parte își dojenea tatăl.

— Mamă, chiar seara trecută vecinii l-au avertizat în legătură cu tâlharii.

Mama a dat din cap și și-a mușcat îngrijorată colțul buzelor. Știa amândouă că, deși se aflau în anul 1930 și trecuseră zece ani de la revoluția din

Mexic, unii încă le mai purtau pică marilor proprietari de pământ.

— Schimbarea n-a venit suficient de repede, Esperanza. Oamenii auți încă stăpânesc o bună parte din pământuri, în timp ce săracii n-au nici măcar un colț de grădină. Turmele de vaci pasc pe pământurile marilor ferme, pe când unii țărani încă mai sunt nevoiți să mănânce pisici. Papa este un om cu suflet mare și le-a dat pământ multora dintre muncitorii lui. Oamenii știu asta.

— Dar, mamă, tâlharii știu și ei asta?

— Sper, a murmurat Mama ca pentru sine. I-am trimis deja pe Alfonso și Miguel să-l caute. Hai să-i așteptăm înăuntru.

În biroul lui Papa ceaiul era pregătit și Abuelita le aștepta.

— Vino, *mi nieta*, nepoată, a spus Abuelita, cu ghemul de ață și croșetele în mână. Am început o pătură nouă și o să te învăț și pe tine modelul în zigzag.

Bunica Esperanzei, pe care toată lumea o striga Abuelita, locuia cu ei și era o variantă mărunțică, mai bătrână și plină de riduri a mamei. Era foarte elegantă în rochia ei neagră și cuviincioasă, cu aceleași cerculețe de aur agățate la urechi pe care le purta în fiecare zi și cu părul alb prins într-un coc la ceafă. Dar Esperanza o iubea mai mult pentru felul

ei capricios de a fi decât pentru buna ei cuviință. Abuelita putea să fie gazdă pentru un grup de doamne care veneau într-o după-amiază la un ceai, și după ce acestea plecau o găseai hoinărind cu picioarele goale printre butucii de vie, cu o carte în mână, recitându-le păsărilor poezii. Deși unele lucruri nu se schimbau niciodată la Abuelita – cum ar fi dantela batistei care i se ițea mereu de sub mâneca rochiei –, alteori te lua prin surprindere: o floare prinsă în păr, o pietricică deosebită în buzunar sau câte o vorbă plină de înțelepciune care devenea sarea și piperul conversației. Când își făcea Abuelita apariția într-o cameră, toată lumea se dădea peste cap să o ajute să se simtă confortabil. Chiar și Papa îi ceda scaunul lui.

— Chiar trebuie să croșetăm de fiecare dată ca să scăpăm de griji? s-a plâns Esperanza.

Dar chiar și așa s-a așezat lângă bunica ei, simțind aromele de usturoi, pudră și mentă care o înconjurau întotdeauna.

— Ce-ai pățit la deget? a întrebat-o Abuelita.

— Un spin, i-a răspuns Esperanza.

Abuelita a clătinat din cap și a spus căzută pe gânduri:

— *No hay rosa sin espinas*. Nu există trandafir fără spini.

Esperanza a zâmbit, știind că Abuelita nu vorbea nicidecum despre flori și că îi spunea de fapt că viața

e plină de greutate. Se uita la croșeta argintie care dansa în mâinile bunicii ei. Când un fir de păr i-a căzut în poală, Abuelita l-a luat și l-a pus în dreptul croșetei și apoi l-a împins în împletitura păturii.

— În felul ăsta, Esperanza, dragostea și cele mai bune gânduri ale mele vor fi în pătura asta pentru totdeauna. Acum privește. Zece ochiuri până în vârful muntelui. Mai faci un ochi. Nouă ochiuri în jos până în vale. Sari un ochi.

Esperanza și-a luat croșeta, a copiat întocmai mișcărilor bunicii, apoi și-a privit modelul. Vârful muntelui ei venea cam pieziș, iar văile erau toate unele peste altele.

Abuelita a zâmbit, s-a aplecat peste modelul croșetat de nepoată și a tras de firul de ață, deșirând dintr-o mișcare toată lucrarea fetei.

— Să nu-ți fie niciodată teamă să o iei de la capăt, i-a spus ea.

Esperanza a oftat și a luat-o de la capăt cu alte zece ochiuri.

Făcându-și încetișor simțită prezența, Hortensia, menajera, a intrat în cameră cu un platou cu sandviciuri. A servit-o și pe Mama.

— Nu, mulțumesc.

Hortensia a lăsat platoul jos și a adus un șal pe care l-a pus pe umerii mamei. Esperanza nu-și amintea să fi existat o perioadă în care Hortensia să nu fi avut grijă de ele. Era o indiană Zapotec

din Oaxaca, cu o față mică și pătrătoasă, cu părul negru-albăstrui împletit într-o coadă care îi aluneca pe spate. Esperanza se uita la cele două femei care priveau pe fereastră și nu și-a putut reține gândul că Hortensia era exact opusul mamei ei.

— Nu-ți mai face atâtea griji, i-a spus Hortensia. Alfonso și Miguel o să-l găsească.

Alfonso, bărbatul Hortensiei, era *el jefe*, șeful tuturor muncitorilor de la fermă, și *compañero* pentru Papa, cel mai bun prieten și camarad al lui. Avea aceeași piele închisă la culoare ca Hortensia și era la fel de mic de înălțime, iar Esperanzei i se părea că ochii rotunzi cu gene lungi și mustața lăsată în jos îl făceau să semene cu un cățel pribeag. În realitate, Alfonso numai trist nu era. Iubea pământul la fel de tare ca Papa și, muncind cot la cot cu el, împreună reușiseră să reînvie grădina de trandafiri care fusese lăsată de izbeliște, deși aparținea familiei de generații întregi. Fratele lui Alfonso muncea în Statele Unite, iar Alfonso vorbea adesea depre cum va pleca într-o zi și el acolo, dar rămăsese până la urmă în Mexic, pentru că ajunsese să țină la Papa și la El Rancho de las Rosas.

Miguel era băiatul Hortensiei și al lui Alfonso, iar el și Esperanza se jucaseră împreună de când avea doar câțiva anișori. La șaisprezece ani, Miguel era deja mai înalt decât părinții lui. Le moștenise pielea arămie, ochii mari și somnoroși ai lui Alfonso